

Markku Mielonen

Kuokka

K u o k k a

Markku Mielonen

K U O K K A

© 2025 Markku Mielonen

Kannen kuvat ja taitto: Mielonen, Minna

Sisuksen taitto: Vainio, Päivikki

Kustantaja: BoD · Books on Demand,
Mannerheimintie 12 B, 00100 Helsinki,
bod@bod.fi

Kirjapaino: Libri Plureos GmbH,
Friedensallee 273, 22763 Hampuri, Saksa

ISBN: 978-952-80-1160-6

1. LUKU

Laina ja Otto katsovat tyytyväisinä loivassa rinteessä olevia perunapenkkejä.

– Penkit tulivat taas – voi sanoa – luotisuoraan. Vertaus ei ollut sopiva, nytkin kuuluu tykin jytinää, Laina sanoo katsahtaessaan järvelle.

– Meidän hevonen vetää aina auraa suoraan. Isäni sanoi hevosen tienneen jo nuorena, miten perunapenkkejä tehdään.

– Äitisi sanoi antaneensa nimen hevoselle. Heti synnyttyään hevosella oli ollut kauhean kiire lähteä kävelemään. Sen vuoksi se sai nimekseen Riski. Lähden kiehauttamaan kahvit. Aina on juhlistettu, kun peruna on istutettu.

Kahvipöydässä on alakuloinen tunnelma. Sen enempää Laina kuin Otto ei tunnu löytävän sanoja. Laina ottaa pöydällä olevan valokuvan ja katsahtaa Ottoa. – Tästä hääkuvasta on neljä vuotta. Olimme vähän päälle kahdenkymmenen. Lähes heti jouduit linnoitustöihin. Eikä mennyt kauan, kun käsky kävi rintamalle. Meillä ei ole ollut paljon yhteistä aikaa. Huomenna sinun on jo lähdettävä, vain viikon olit kotona.

– Menen taas linnoitustöihin. On tunne, että perunat jäävät nostamatta.

– Meinaatko, että on lähdettävä toisen kerran evakkoon? Eikö yksi evakkoreissu riitä? Ei sinunkaan olo rintamalla ole hyvää. Liikaa ihmiset joutuvat kärsimään evakossa. Eivät vanhempasikaan kestäneet. Toisaalta kuolema armahti, Laina niiskauttaa. – Et edes päässyt vanhempiesi hautajaisiin.

– En päässyt, en saanut tietoa. Ja vaikka olisin saanut tiedon hautajaisista, tuskin siltikään olisin päässyt. En pystynyt moneen viikkoon nukkumaan, ryssä hyökkäsi lakkaamatta. Kun sota on ohi, käydään Kiteen hautausmaalla. Muistat varmaan, mihin vanhempani haudattiin.

– Kyllä muistan. Muistan myös, kun isäsi jutteli viimeisillä voimillaan. Hän harmitteli kuokkaa, joka jäi ladon seinälle. Isäsi oli kuokkinut sillä järvenrantakapaleet. Hän oikein innostui kehuesaan kuokkaa. Niin hyvää kuokkaa ei kuulemma muilla ollut. Asiasta toiseen. Miksi muuten vaihdoit kärrynpyöriin uudet renkaat? Eivätkö entiset olisi vielä kelvanneet?

– Johan sanoin, että minulla on tunne, että tämäkin seutu lähtee uudestaan evakkoon. Onpahan pyörissä kunnan renkaat. Tulin kirkonkylän kaupan kautta ja tiedustelin renkaiden hintaa. Sain ne lähes ilmaiseksi. Kauppias tuumasi, että täällä ei ole kenelläkään rahaa ostaa juuri mitään. Häinkin oli sitä mieltä, että kohta tulee evakkoon lähtö. Jäikö vanhempieni perunkirjoitus kesken?

– En ole siitä kertonut, sinulla on muutenkin riittävästi murheita. Perunkirjoitusta ei voitu tehdä loppuun, kun sinulta ei ollut valtakirjaa. Tuomari tivasi, mitä omaisuutta vanhemmillasi oli maan ja rakennusten lisäksi. Kerroin, että navettaan jäi kahdeksan lehmää ja lisäksi pientä karjaa. Aloin hermostua. Kysyin, vieläkö on ryssän omistukseen jääneestä omaisuudesta maksettava veroa. Täytyy sanoa, että tuomari oli ryssään päin kallellaan. Hän katsoi ikkunasta ivallisesti ja sanoi, että minulla on hevonen, jota ei ollut ilmoitettu. Myönsin asian olevan juuri niin ja omistavani myös

miehen, joka taistelee rintamalla. Huomasin tuomariin tulevan myötätuntoa. Hän sanoi, että katsotaan, miten sodassa käy. Paetessamme sodan jaloista oli surullista, kun kukaan ei ottanut romaneja kyytiinsä. Yksi romaniäiti kantoi kahta lasta käsivarsillaan.

– Minäpä tiedän, sinä otit kyytiin, Otto sanoo ja silittää samalla Lainan hiuksia.

– Niin tein. Tilanne oli tosi surullinen. Edessäni meni rouva yksin ajoreessä. Kaikesta huokui hänen varallisuutensa. Rouvalla oli toinenkin hevonen, joka kulki ajorekeen kytkettynä. Noin kuusi-vuotias poika istui hevosen selässä. Selvästi hän ihmetteli, kun äitinsä kieltäytyi ottamasta romaninaista ja tämän lapsia kyytiin, vaikka nämä olisivat mahtuneet hyvin rekeen. Näin pojan menevän välillä vaihtelun vuoksi toisen hevosen selkään. Hän kysyi äidiltään, miksi tämä ei ottanut kulkijoita rekeen. Äidin vastaus oli tyly. Hän sanoi romanien olevan kotonaan, kun ovat tien päällä. Edelleen poika kysyi, onko hänen isänsä taistelemassa. Äiti kohensi uhmakkaasti ryhtiään ja katsoi poikaansa ylpeänä. Hän sanoi pojan isän olevan niin tärkeä, että Suomen ei olisi varaa menettää häntä.

2. LUKU

Oton loma on päättynyt. Laina istuu vedet silmissään tuvan portailla. Voiko tosiaan käydä niin, että toinen evakkoon lähtö on edessä? Laina menee ladossa olevien kärryjen luo ja alkaa pakata niihin tavaroita, jotka Otto toivoi mukaan otettaviksi. Silmä huomaa seinällä olevan kuokan. Myös sen Laina laittaa kärryjen lavalle. Lapio ja kirves tulevat kuokan viereen. Otto on tehnyt pienet korokkeet kärryjen lavan reunoihin. Niiden tarkoituksena on estää lavalla olevien tavaroiden putoaminen. Otto on kunnostanut myös hevosen valjaita. Lisäksi hän on tuonut aitauksen, jossa Riski oleskelee, aivan pihamaan tuntumaan. Huomaa, miten huolella Otto on valmistellut lähtöä uuteen evakkomatkaan.

Laina istahtaa portailla olevaan istuimeen, jonka Oton isä teki isosta puusta. Tuntuu oudolta olla yksin isossa talossa. Oton kanssa tehty päätös olla ottamatta uutta karjaa tuntuu oikealta. Moni naapuri on toistamiseen ihmetelty, miksi Otto ja Laina eivät ole ottaneet edes muutamaa lehmää. Itse asiassa heitä on nuhdeltu sanoen, että on eletävä ja katsottava toiveikkaasti eteenpäin. Sanat menevät kuuroille korville, koska nykyinen olotila ei tule olemaan pysyvä.

Laina menee veräjälle tulleen Riskin luo. Hän silittää hevosen kaulaa. Ikään kuin Riski aistisi tilanteen. – Kyllä sinä tiesit, kun

kyydissäsi oli vanha isäntä ja emäntä, että ero on lopullinen. Urheasti vedit rekeä Kiteen hautausmaalle. Nyt olemme kahdestaan. Otto sanoi, että meidän on oltava valmiina lähtemään. En oikein tajua, mistä hän on niin varma, että evakkoon lähtö voi tulla minä hetkenä tahansa.

Laina istuu tuvan pöydän ääressä nauttien iltakahvia ja katsoo samalla valokuvaa, jonka Otto antoi ennen lähtöään. Kuvassa on Otto samanikäisen miehen kanssa. Otto sanoi olleen kuvassa olevan miehen kanssa muutaman päivän kuntoisuuslomalla. He olivat päättäneet käydä kaupungissa valokuvausliikkeessä. Kummallakaan ei ollut tietoa, missä heidän omaisensa olivat. Kuvan takana lukee ”Taistelupari Otto ja Ismo”. Otto sanoi ylpeyttä äänessään, että Ismo on romani.

Oton lähdöstä on muutama viikko. Riski on levoton. Se ei lähde veräjältä mihinkään ja katsoo tuon tuosta järvelle. Lainan korviin kantautuu järven takaa epämääräisiä ääniä. Koska Laina ei saa unta, hän lähtee ulos. Äänet järven takaa voimistuvat entisestään. Pihamaahan tulee kovaa vauhtia auto, josta laskeutuu kaksi miestä.

– Onko Laina Haapa paikalla? toinen miehistä tiuskaisee.

– Kyllä olen, mutta mikä sinun nimesi on? Ei tarvitse vihasena jutella.

– Et tee mitään nimelläni. Mene heti tuonne tienristeykseen. Siellä odottaa kyyti. Kuten kuulet, ryssä on heti täällä. Täältä viedään kaikki ihmiset pois.

Sanomatta mitään Laina menee hakemaan Riskin ja alkaa valjastaa hevosta kärryjen eteen.

Mies tuntuu menettävän malttinsa, hän suorastaan hypähtelee Lainan edessä. – Joudut sota oikeuteen, jos et noudata käskyä. Et saa lähteä tuon vanhan hevosen kanssa.

Laina taluttaa hevosen portaiden eteen ja nousee portaita taloon. Pian hän tulee kassi mukanaan ja hyppää kärryihin. Samassa Riski lähtee hurjaa vauhtia pihamaasta. – Tämä Riski on nimensä veroinen, Laina huikkaa mennessään.

Tienristeyksessä naapurit ovat nousemassa autoon. Lähes kaikki itkevät vuolaasti. Itkun lomasta kuuluu harmitteluja, kun eläimet piti taas jättää. Muutaman tunnin kuluttua tiellä on paljon niin ihmisiä kuin eläimiä. Ihmisten kasvoilla on tuskainen ilme, kun taas on jätettävä koti. Moni ihmettelee, onko tämä todellista.

Lainan ohittaa auto, joka pysähtyy kuljettajan tunnistaessa kuljettajan. Autosta nousee sama mies, joka kävi antamassa Lainalle käskyn mennä tienristeykseen. – Pysäytä se luupää! mies tiuskaisee.

– Eikö upseeri tunne, tämä on hevonen. Tällä on sama nimi kuin aamulla. Riski on tehnyt ripeästi matkaa.

– Etkö tiedä, minkä arvoinen olen? Kauluksessani on everstiluutnantin arvomerkit.

– Eikö sinun pitäisi olla rintamalla? Mieheni sanoi lomalla käydessään, että arvomerkkejä ei juurikaan näe pommituksen keskellä.

– Sanoin aamulla, että minun on vastattava kaikkien turvallisuudesta. Muuten, kotiisi tuli täysosuma eli taloa ei enää ole. Myös auto sai osun. Siinä sinun olisi pitänyt olla, et vaan totellut. En todella unohda, miten tottelematon olit.

Laina nykäisee ohjaksista. Everstiluutnantti ehtii vaivoin hypätä kärryjen edestä.

Päivä on pitkällä. Laina ohjaa Riskin sivummalle tiestä. Hän kaataa kärryissä olevasta tonkasta vettä sankoon, jonka vie Riskin eteen.

– Hoidat hevostasi hyvin. Sinulla on juomavesi matkassa, nainen sanoo väsyneellä äänellä.

– Päivää, en huomannut sinua. Mieheni kävi lomalla ja laittoi kärryihin myös tonkan, jossa voi kätevästi kuljettaa vettä. Oletko kantanut kahta kassia koko ajan?

– Ei ole muuta mahdollisuutta. Toissa päivänä lähdin Ruskealasta. Taas joutui jättämään kaiken. Minunkin mieheni on taistelemassa. Pakko on kävellä, ei romaninaista oteta kyytiin. Nimeni on Elna.

– Minä olen Laina. Lähdin Alalammiltä. Eli edelleenkin ei romaneille tarjota kyytiä. Eivät ottaneet ensimmäiselläkään evakkoreissulla. Nostahan kantamuksesi kärryjen kyytiin. On mukavampi tehdä matkaa yhdessä, Laina tuumaa hymyillen.

– En olisi jaksanut enää kävellä. On vaikea uskoa, että otat kyytiisi, Elna sanoo pyyhkien silmiään.

On jo myöhä, kun Laina kääntää Riskin pienemmälle tielle. Hevosien on saatava levätä. Tie kääntyy jyrkästi vasemmalle. Ilmeisesti mutkan aiheuttaa pieni lampi. Tie jatkuu lampea myötäillen.

– Tuon mökin pihaan kyllä menemme. Tuskin siinä asuu ketään. Jos vaikka lepäisimme yön yli, Laina pohtii.

Lainan arvio autiosta talosta ei ole oikea. Mökin rapuilla istuu vanha pariskunta. Kummankin hiukset ovat lähes valkoiset. Mies nousee ikäänsä nähden ripeästi. Sen sijaan naisen liikkuminen on verkkaisempaa.

– Tervetuloa Mutkan mökkiin. On tuohon tiehen saatu melkoinen lenkura. Riisukaahan hevonen valjaista. Olette yönseudun täällä. Ei ryssä tule vielä huomiseksi. Käytte löylyissä. Meillä riittää ruokaa kaikille, niin jaksamme kunnolla vaihtaa ajatusta. Tuntuu kerrassaan juhralta, kun romaninainen tuli Mutkan mökkiin, mies virkkaa hyvänthahtoisesti.

Kaikki ovat saunoneet. Myös ruokailu on ohitse. Mutkan mökin isäntä katsoo tyytyväisenä huoneessa olijoita. – Minun nimeni on Olli ja sukunimeni Mutka. Tämä vaimoni on Pirjo. Hän sai upean sukunimeni, kun kävimme papin edessä eli tässä on tuplamutkat. Hänelle kelpasi sukunimeni. Olin nuori, kun tulin tähän taloon.

– Anteeksi, kun keskeytän. Sinä olit kaksikymmentäkolmevuotias, Pirjo selvittää.

– Niinpä taisin olla. Koputukseeni ovelle vastattiin myönteisesti. Täällä oltiin nauttimassa aamukahvia. Esittelin itseni Mutkaksi. Kyysin, saanko ruokaa, sillä en ollut syönyt kahteen päivään. Pirjon isän

kasvot menivät leveään hymyyn hänen sanoessaan, että olen lentojätkä ilman siipiä. Hän epäili minun hävinneen rahani korttipelissä. Mies kertoi paikan nimen olevan Mutka ja lupasi ruokaa töitä vastaan. Hänen kätensä oli kääreessä. Palovamma oli tullut pajassa. Ilman muuta lupasin tehdä töitä. Minulla ei ollut suunnitelmaa, minne mennä. Tämä Pirjo – talon tytär – laittoi ruokailuvälineet pöytään. Li-hakeitto maistui äärettömän hyvältä. Kun isäntä oli ruokaillut, hän heittäytyi leveälle penkille. Ennen nukahtamistaan hän sanoi, että läh-tisimme pajalle puolen tunnin kuluttua.

– Tasan puolen tunnin kuluttua isäntä heräili haukotellen ja katsoi hymyillen vaimoaan, Olli jatkaa seikkaperäisesti. – Isäntä oli nähnyt unta, jossa hän oli vaimonsa kanssa aavalla merellä pienessä ve-neessä. Kun oli alkanut tuulla kovaa, vaimo oli soutanut niin kovasti, että myrsky ei ollut tavoittanut heitä. Emäntä istahti isännän viereen ja rutisti kaulasta. Hän sanoi unen tietävän, että he eivät lähtisi siitä paikasta muuanne.

– Menimme pajaan ja aloin saada tarkkoja neuvoja, miten ahjoa käsitellään. Tehtäväni oli takoa isolla vasaralla kuumaa rautaa. Tyk-käsin työskentelystä pajassa. Opin myös kengittämään hevosia. Täällä kävi paljon romaneja, joiden hevosten kavioihin laitoin uudet kengät. Isännän käsi parani, mutta siitä huolimatta työni pajassa jatkui. Aloin saada myös rahaa. Yksi ehto oli – korttia en saanut pelata.

– Viihdyin tässä Mutkassa hyvin. Olihan tuleva vaimoni tässä. Jat-koin sepän töitä isännän kuoltua. Kyllä elämä on ihmeellistä. Tulin lentojätkänä pyytämään ruokaa. En aavistanut, että minusta tulee seppä. Meillä on kolme lasta. Kaikki ovat ulkomailla. Ehkä niin onkin hyvä, sillä ryssä ajaa taas ihmiset kodeistaan. Olemme vaimoni kanssa päättäneet, että emme lähde toiselle evakkomatkalle. Teidän on nous-tava huomenaamuna aikaisin, jotta ehditte lähteä, ennen kuin on liian myöhäistä, isäntä ehdottaa.

Laina herää aikaisin. Hevonen on syötettävä, sillä edessä on pitkä matka kuljettavana. Mutkan isäntä ja emäntä tulevat ulos hyvästelemään lähtiöitä. Isäntä menee kärryjen luo ja ottaa esiin kuokan, joka pilkistää heinien alta.

– Tämä kuokka on minun käsistäni lähtenyt. Tein kymmenen kuokkaa. Sain erittäin hyvää rautaa. Moni kuokan omistaja sanoi, että kuokka pureutuu jopa kiven sisään. Onpa hyvä, kun otit kuokan matkaan.

Tiellä on lohduton näkymä. Evakkoon lähtijät etenevät lasittunein katsein. Elna pyyhkii silmiään surullisena. – En ehtinyt ottaa yhtään valokuvaa mukaani. Hieman toisi lohtua, jos olisi valokuva, josta katsoa miestäni.

– Haittaako, jos näytän kuvan miehestäni ja hänen taistelukaveristaan? He ovat monesti käyneet vihollisen puolella partioimassa, Laina kysäisee.

– Ei tietenkään haittaa, näytä vain kuva, Elna vastaa.

Elna katsoo kuvaa mykistyneenä. Vedet suorastaan tulvahtavat silmiin.

– Mikä sinulle tuli? Olet poissa tolaltasi.

– Et muuten arvaa, kuvassa on mieheni Ismo. Tämä on jotain uskomatonta. Saamme kokea yhdessä ikävää ja pelkoa miestemme vuoksi. Onko sinulla suunnitelma, mihin saakka kuljemme? Elna tiedustelee.

– Jos meitä ei määrätä, menemme samaan kartanoon, jossa olin ensimmäisellä evakkoreissulla.

– Onko varmaa, että kartanossa otetaan romaninainen suopeasti vastaan?

– Ei ole ollenkaan varmaa. Kartanon isäntä on ylimielinen. Hän ei olisi ottanut minuakaan kartanoon. Kartanon rouva on toista maata. Hän sanoo aina viimeisen sanan. Kuulin rouvan sanovan miehelleen, että tämä ei taida muistaa, kuinka tuli hänen omistamaansa paikkaan.

Jos käy niin, että sinua ei huolita kartanoon, minäkään en jää sinne. Kyllä jostakin saamme majapaikan.

Hevonen tulee kartanon pihaan. Kartanon rouva ja isäntä ovat pihamaassa.

– Tämä sota saa sotkettua asioita, isäntä tuumaa rouvalle.

– Eipä tuo ole liiemmin sinun päiväuniasi haitannut. Olisit mennyt rintamalle. Sait vapautuksen, kun sanoit olevasi tärkeä tässä kartanossa.

– Päivää kartanon rouva ja herra! Taas olen teillä, Laina ilmoittaa.

– Mitä ihmettä, Lainahan se siinä. Sinulla on toinenkin henkilö matkassa.

– Päivää, olen Elna. Laina tarjosi minulle kyydin, kun lähdimme evakkoon. Selvisi juuri, että mieheni on Lainan miehen kanssa samassa paikassa rintamalla.

– Mennään tupaan, meillä on tähän aikaan kahvihetki. Sanon talinhoitajalle, että vie hevosen talliin. Tietenkin hevonen saa myös ruokaa. Kärryt viedään latoon suojaan.

– Sinäkö kutsut romaninaisen kartanon ruokapöytään? isäntä katsoo ihmeissään.

– Niin teen, kuulit varmaan Elnan miehen olevan taistelemassa rintamalla. Samalla kun nautimme kahvista, kertokaa lähdöstänne evakkoon. Kerro Elna sinä ensin.

– Kertominen ei vie kauan, lähtö tuli niin nopeasti. Olin yksin, hoidin pientä karjaa. Meillä oli oma pieni tila. Kaikki jäi sinne. En tiedä, mitä eläimille tapahtui. Onneksi Laina otti matkan varrelta kyytiinsä.

– Taidat puhua muunneltua totuutta. Tiedä, onko sinulla ollut omaa paikkaa, isäntä töksäyttää ivallisesti.

– Entä Laina, mitä sinulle on tapahtunut sen jälkeen, kun lähdit täältä? rouva kysyy.

– Näytän ensinnäkin valokuvan. Tässä on kaksi sotilasta, tämä on mieheni Otto, toinen kuvan sotilas on tämän Elnan mies Ismo. He ovat

tehneet monta partioreissua vihollisen puolelle. Kun lähdin täältä ja palasin kotiin, myös mieheni palasi jonkin ajan kuluttua. Kaikki meidän eläimemme olivat hävinneet. Hevonen säilyi, kun oli minun matkassani. Kaikki rakennukset olivat hirveässä siivossa. Siivosimme monta päivää ja muutoinkin kunnostimme paikkoja. Olimme varmoja, että sota ei ole loppunut, joten emme hankkineet uutta karjaa. Mieheni teki paljon töitä hevosella. Samoin minä tein talossa kaikenlaista työtä, jota riitti valtavasti. Meitä arvosteltiin kovasti, kun emme ottaneet uusia eläimiä. Jotkut sanoivat meidän olevan pettureita, kun emme uskoneet tulevaisuuteen. Ennen lähtöä ehdimme laittaa perunan ja muut hyötykasvit kasvamaan. Sinne Ruskealaan ja Alalamille meidän molempien – minun ja Elnan – koti jäi. Tuskin uskaltaisin sinne enää palata. Ei kolmatta evakkoreissua kukaan kestäisi. Tekisin Riskin kanssa mieluusti ulkotöitä, jos se vain olisi mahdollista.

Kaikki tuntuvat mieltävän Lainan kertomaa. Viimein rouva katsoo Lainaa ja Elnaa. – Hevosellesi on täällä töitä. Meiltä vietiin kolme hevosta rintamalle. Yksi hevonen jätettiin. Se on niin vanha, ei kelvannut. Elnalle on täällä kartanossa töitä. Voit autella keittiössä ja siivouksessa.

Isäntä nousee vihaisena pöydästä. – Minähän en romaninaisen laittamia ruokia syö!

Rouva katsoo miestänsä hymyillen. – Voi rakas mieheni, et pitkään aikaan näänny nälkään. Iso vatsasi pelastaa sinut.

Rouva alkaa esitellä kartanoa. Laina on mukana esittelyssä, vaikka kaikki paikat ovat entuudestaan tuttuja.

Elna katsoo peloissaan ja arkaillen rouvaa. – Tuleeko minun täällä olosta mitään? On selvää, että isäntä ei hyväksy minua.

– Ei isännän sanoista pidä mieltään pahoittaa. Tämä Huuskon kartano on kotipaikkani. Kyllä mieheni ajatusmaailma muuttuu. Hän tietää, että täällä tarvitaan luotettavia työntekijöitä. Soitan veljelleni.

Hän on esikunnan palveluksessa. Veljeni saa ottaa selvää, missä miehenne taistelevat. Tiedä, vaikka soittaisivat teille.

– Ei soittaminen ole mahdollista, hehän ovat eturintamalla, Elna niiskauttaa.

– Veljeni pystyy järjestämään asioita. Onhan sanonta ”Sodassa kaikki on mahdollista”.

Rouvan lupaus pitää paikkansa. Viikon kuluttua puhelin soi.

– Tulkaapa Laina ja Elna puhelimeen. Teille taitaa olla tuttuja langan päässä.

Laina ottaa epäuskoisena luurin. Olisiko sittenkin Otto puhelimesta.

– Kuuluuko mitään, yhteydet täältä ovat huonot?

– Tuntuu uskomattomalta kuulla äänesi. Olen Huuskon kartanossa. Myös Ismon vaimo Elna on täällä. Tapasimme sattumalta. Nyt tiedätte, missä Elnan kanssa olemme.

– Teemme Ismon kanssa paljon erilaisia tehtäviä. Muutama päivä sitten tuli joukkoomme kolmanneksi – voi sanoa – melko persoona. Hän kutsuu itseään Lättäsuon kuninkaaksi. Taisipa mainita Huuskon kartanon. Eli mies on lähtöisin läheltä teidän nykyistä olinpaikkaanne. Annan nyt puhelimen Ismolle, että hän saa jutella vaimonsa kanssa. Toivotaan, että tämä sota joskus päättyy. Koetetaan jaksaa.

Elna on huojentunut saatuaan jutella miehensä kanssa. Kasvoille on tullut iloisempi ilme. Isäntä on tullut pöydän ääreen. Kireys on selvästi helpottunut.

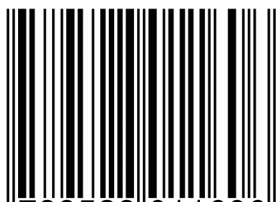
– Tekö saitte miehiinne yhteyden. Elnalle ei ole vielä tarkemmin kerrottu, että tämä on Huuskon kartano. Sukunimeni on Mäki ja minua voi kutsua Lauriksi. Taisin olla vähän töykeä.

– Hyvänen aika, en ole Elnalle sanonut nimeäni. Kutsumanimeni on Alli, sukunimeni on sama kuin miehelläni. Laina tietääkin ennestään nimemme. Miten miehenne jaksavat rintamalla?

Kirja kertoo evakkojen elämästä
sodan jälkeen.

Monen koti on jäänyt rajan taakse,
ja kaikki on aloitettava alusta.
Matka kohti tuntematonta alkaa.

Kirjan tapahtumat sijoittuvat
Itä-Suomeen.

9 789528 011606